

Практическая значимость результатов исследования. Практическое значение полученных результатов заключается в широких возможностях использования научных разработок методов трансформации социогуманитарной сферы предприятия к Европейским требованиям, выработке рекомендаций относительно использования их для обеспечения стабильности работы машиностроительных предприятий и повышения качества медико-профилактического обслуживания. Прикладной аспект подтверждается практическим применением отдельных положений и результатов исследования в государственных учреждениях и на предприятиях разных отраслей, используется при преподавании спец. дисциплин в высших учебных заведениях Украины.

Ключевые слова: алгоритмизация, корпоративная культура, Европейские требования, морально-этический кодекс предпринимателя, нравственность, принципы профессиональной этики, социально-психологическая компетентность.

УДК 338.349.4:637.1:631.11

**Свиноус І.В.,
д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку та аудиту,
Іванова Л.С.,
к.е.н., асистент кафедри менеджменту ЗЕД,
Білоцерківський національний аграрний університет**

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Постановка завдання. Молочна галузь відіграє важливу роль у забезпеченні населення молоком і молочною продукцією. Однак, нині ця галузь опинилась у складній ситуації. Поступове зменшення поголів'я негативно позначилося на обсягах виробництва та продажу молока, відповідно вплинуло на зміну структури й асортименту виробництва молочної продукції, скорочення споживання молочної продукції на внутрішньому ринку через низьку купівельну спроможність населення.

Нині поголів'я корів в Україні становить 0,3% від чисельності корів у світі, в той же час у світовому виробництві молока вітчизняні сільськогосподарські товаровиробники займають 1,5%.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ґрунтовно питання ефективного функціонування підприємств з виробництва молока висвітлено у наукових працях вітчизняних учених-аграріїв: І. Баланюка, П. Березівського, М. Ільчука, М. Пархомця, В. Радька та інших. Однак певні теоретичні та науково-практичні проблеми формування організаційно-економічних аспектів підвищення ефективності діяльності підприємств із виробництва молока залишаються недостатньо розробленими.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних, методичних положень та практичних рекомендацій щодо нарощення виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досить показовими для молочного тваринництва є кардинальні зміни, що відбулись за останні 20 років у структурі виробництва молока за типами господарюючих суб'єктів. Основне виробництво молока сконцентрувалось в приватному секторі з примітивними умовами утримання худоби, відсутністю санітарних та гігієнічних умов, і, як наслідок, низькою якістю сировини. Так, станом на 1 жовтня 2014 р. чисельність корів в господарствах усіх категорій знизалась на 2,3% і становить 2439,4 тис. голів, в тому числі в сільськогосподарських підприємствах на 4,4% і становить 541,5 тис. голів, в господарствах населення – на 1,6%, відповідно 1897,9 тис. голів. У січні – вересні 2014 р. всіма категоріями господарств вироблено 8852,2 тис. т, що на 0,7% більше, ніж у січні – вересні 2013 р. Виробництво молока сільськогосподарськими підприємствами у січні – вересні 2014 р. становило 2057 тис. т, що на 4,1% більше порівняно з відповідним періодом 2013 р. В господарствах населення за звітний період вироблено молока 6795,2 тис. т.

При дрібнотоварному виробництві та ручній праці така ціна не виправдовує праці селянина. Такий високий рівень концентрації виробництва у приватному секторі не дозволяє належним чином вирішувати одну з основних проблем молокопереробної промисловості – забезпечення якісним молоком [1, с. 61]. Це не дає реальної можливості впровадження нових технологій утримання, годівлі, ветеринарного обслуговування і т.п.

Враховуючи загальноекономічні тенденції, може констатувати про процес монополізації ринку молока потужними сільськогосподарськими підприємствами, що супроводжується зниженням їх чисельності (рис. 1). Така тенденція буде супроводжуватися орієнтовно протягом наступних 2-3 років.

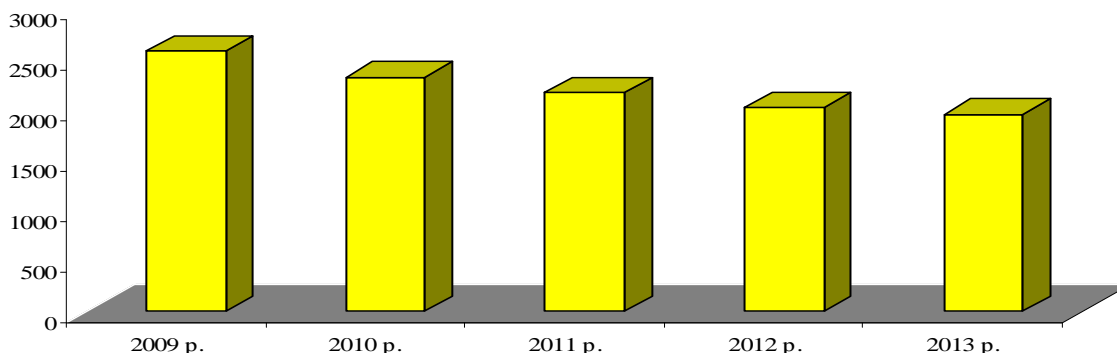

Рис. 1. Чисельність сільськогосподарських підприємств, які займаються виробництвом молока, од.

Джерело: авторська розробка

Особливо можливе зниження протягом 2015 - 2016 рр., коли запрацюють вимоги ЄС щодо якості молока. В основному призупиняють виробництво молока господарства корпоративного сектору з чисельністю поголів'я дійного стада до 100 корів, через збитковість. Більшість таких сільськогосподарських підприємств не мають можливості насамперед через фінансові труднощі здійснювати модернізацію виробництва, що забезпечить високу якість реалізованого молока.

Ефективне функціонування молочного скотарства в нових умовах господарювання передбачає формування великих холдингів, об'єднань, спеціалізованих молочних ферм і комплексів, що спираються на передові технології та досягнення селекційної науки [2, с. 134]. Це підтверджується позитивними змінами, що відбуваються в останні роки в молочному скотарстві, зокрема істотним зростанням надоїв корів, збільшенням поголів'я худоби порід інтенсивного молочного типу, появою в кожному регіоні молочних ферм і комплексів, у яких реалізовані сучасні технологічні та технічні рішення з утримання та доїння корів, заготівлі кормів і прибирання гною.

В останні роки відзначається тенденція зменшення кількості непрофільних гравців на ринку на користь професійних учасників. Серед підприємств з найбільшою кількістю корів – «Егрес-Агро», ДП «Ілліч-Агро Донбас», «Агрофірма ім. Довженко». На двадцятку найбільших припадає 12,4% загального поголів'я у країні і 10,8% від загального виробленого молока. Так, Група HarvEast активно розвиває молочне скотарство. В активах холдингу 28 молочнотоварних ферм, а поголів'я молочного стада становить більше 12 тис. корів. Холдинг виробляє 57 млн. літрів молока на рік. Такі показники забезпечили йому перше місце серед виробників молока в Україні.

Нині основними виробниками молока серед сільськогосподарських підприємств були господарства з чисельністю поголів'я понад 501 корову (табл. 1). Є всі підстави вважати, що дані господарства є складовими вертикально-інтегрованих структур, які спеціалізуються на виробництві та переробці молока.

Таблиця 1

Групування сільськогосподарських підприємств України за чисельністю поголів'я корів за 2013 р.

Групи за поголів'ям корів, голів	Кількість господарств у групі	Частка групи у реалізації, %	Ціна реалізації, грн. за 1 ц	Надій від 1 корови, кг	Рентабельність, %	Рентабельність з державною підтримкою, %	Частка прибуткових господарств, %
до 50	405	1,1	294,74	3252	1,4	16,8	38,8
51-100	313	3,0	299,84	3336	-1,1	16,1	52,4
101-150	249	4,3	309,17	3521	2,1	9,0	56,2
151-300	496	17,4	325,52	4052	10,0	18,1	63,7
301-500	250	19,1	339,91	4904	16,7	66,9	78,4
501-1000	169	26,4	355,26	5650	16,2	27,7	76,3
більше 1000	65	28,7	365,42	5491	15,0	24,1	78,5
Всього	1947	100,0	345,78	4843	13,6	30,9	59,2

Джерело: авторська розробка

Поголів'я корів молочного стада в інтегрованих підприємствах складає 47,1% від загального поголів'я корів у країні. При цьому частка обсягів виробництва молока коливається на рівні 54,1%, що свідчить про більш високу продуктивність корів в агрохолдингах – на 64,5% вище, ніж у не інтегрованих сільськогосподарських підприємствах.

Оцінюючи діяльність сільськогосподарських підприємств залежно від чисельності поголів'я, необхідно відзначити, що в господарствах, які утримували до 100 корів виробництво молока було збиткове в основному за рахунок низького рівня закупівельних цін в порівнянні з високотоварними, різниця становила у 2013 р. 65,58 грн/ц. При цьому рівень виробничої собівартості майже однаковий для всіх господарств незалежно від рівня концентрації корів.

Провідні великотоварні господарства, що містять від 1 тис. корів і вище, зосереджені переважно в Донецькій, Дніпропетровській. Житомирській. Київській, Луганській. Полтавській, Харківській та Черкаській областях.

Таким чином, можна констатувати про високий рівень бізнес-процесів, особливо про умови утримання, годівлі, селекційну роботу, що призводить до продуктивності вище середньої по країні, налагоджених надійних зв'язків з переробними підприємствами (деякі агрохолдинги не мають повного технологічного циклу виробництва та переробки молока) і т.д. [3].

Високий рівень рентабельності виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах забезпечується високою закупівельною ціною по основних каналах реалізації – головним чином переробним підприємствам [4, с. 189]. Так, закупівельні ціни на молоко, що надходить на переробку від сільськогосподарських підприємств за січень – вересень 2014 р. становили 3432,4 грн/т, що на 3,8% вище за відповідний період 2013 р. За той же період закупівельні ціни на молоко, що закуповується в господарств населення зросли на 5,3% і становлять 2376,5 грн/т, що на 30,8% нижча від вартості молокосировини корпоративних господарств аграрного сектору економіки. Дана обставина викликана якістю реалізованого молока переробним підприємствам. Так, за січень-вересень 2014 р. сільськогосподарськими підприємствами було реалізовано 94,2% молока першого, вищого та екстра ґатунків, в той же час господарствами населення – 83,1% другого ґатунку.

Зростання рівня рентабельності виробництва молока у висококонцентрованих сільськогосподарських підприємств стимулює до інвестування в молочне скотарство [5, с. 21].

Для потенційних інвесторів питання окупності інвестицій у молочний бізнес залишається найбільш актуальним. Якщо ж розглядати досвід України й Росії, то побачимо, що інвестиції в молочнотоварні комплекси можуть окупуватись досить тривалий час – від 10 до 15 років. Для більшості інвесторів це неприпустимо, адже є галузі, де окупність два-три роки. Проте, згідно з елементарними підрахунками, терміни окупності в молочарстві не повинні перевищувати чотири-п'ять років. І ця невідповідність між теорією та реаліями є головною проблемою для розвитку промислового молочарства та головною перешкодою для інвестицій (рис. 2).

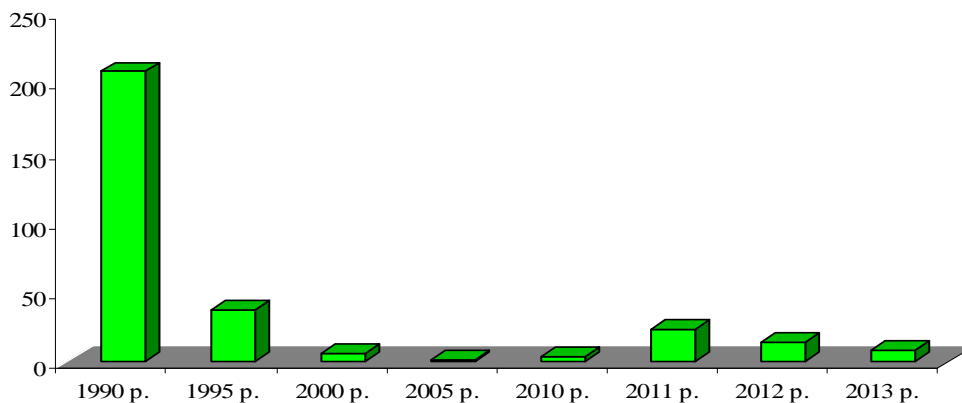

Рис. 2. Динаміка обсягів впровадження у дію молочнотоварних комплексів, тис. скотомісць

Джерело: авторська розробка

Так, в 2014 р. у Шишацькому районі Полтавщини відкрито після реконструкції молочнотоварний комплекс на 1000 корів з сучасним доїльним залом на 60 голів - одним з найбільших в Україні. За перше півріччя 2014 року в Котелевському районі завершено будівництво літнього доїльного залу в СК «Дружба» на суму 1 млн. грн. В Семенівському районі завершується реконструкція корівника на 450 голів у філії «Дем'янівка».

На інвестиційну привабливість молочної галузі України впливають одразу кілька негативних чинників [7, с. 222]. По-перше, це значні стартові інвестиції, непорівнянні з іншими галузями. По-друге,

земельні відносини досі не врегульовано, а скотарство просто не може існувати без землі. Окрім цих двох головних причин – значних інвестицій та землі – є ще ціла низка перешкод. Зокрема застарілі ветеринарні й будівельні нормативи. Усе це гальмує розвиток, зменшує виробничі показники та збільшує вартість інвестицій. Тому для створення ефективного, рентабельного молочного бізнесу необхідно докласти зусиль та вкласти коштів значно більше, ніж в інші галузі сільського господарства.

Підвищення продуктивності молочної худоби комплексна проблема, її вирішення дозволить більш ефективно використовувати трудові, матеріальні та фінансові ресурси і прискорити окупність витрат. Це досить важливо, тому що протягом багатьох років галузі молочного скотарства був характерним витратний напрям виробництва, ознаками якого є невисокий рівень продуктивності, швидкий ріст виробничих витрат, ріст собівартості продукції та збитковість виробництва [8, с. 111]. Так, протягом січня-вересня 2014 р. спостерігається зростання продуктивності корів в розрахунку на середньорічне поголів'я на 7,3% в порівнянні з відповідним періодом 2013 р і становить 4008 кг.

Зростання продуктивності викликано як організацією виробництва, так і покращенням племінної справи в сільськогосподарських підприємствах, які займаються виробництвом молока.

Нині для більшості сільськогосподарських підприємств постала проблема відтворення поголів'я дійного стада. Так, вихід телят на 100 корів за січень-вересень 2014 р. знизився на 6,7% і становить 56 голів. Лишається єдиний вихід - здійснювати закупівлю в іноземних товаровиробників.

Більшість сільськогосподарських підприємств з метою підвищення продуктивності та відповідно економічної ефективності здійснюють закупівлю високопродуктивних тварин як за кордоном, так і на вітчизняних племінних заводах та репродукторах.

Нині спостерігається зниження активності щодо закупівлі худоби у вітчизняних племінних господарствах сільськогосподарськими підприємствами та нарощення обсягу імпорту нетелів та корів.

Не можна повністю погодитися із позицією підвищення генетичного потенціалу молочного стада, спираючись лише на закупівлю маточного імпортного поголів'я. З одного боку, це обумовлено тим, що необхідно повною мірою задіяти вітчизняні племінні ресурси, а також зростанням цін на європейському ринку племінної худоби (1,8-2 тис. євро). Окрім цього існує високий рівень ризику імпортувати нові хвороби та генетичні вади, так і імпорт маточного поголів'я не вирішує проблему відновлення племінної бази до відповідного рівня. Господарства, які планують підвищити молочну продуктивність за допомогою завезення імпортної худоби, повинні усвідомлювати, що при цьому необхідно імпортувати і технологію їх годівлі та утримання, щоб пізніше не рекламувати свої втрати.

За відсутності порідного перепису та обліку динаміку порідного складу молочної худоби з певним наближенням можна оцінити лише за матеріалами держплемреєстру, тобто за активною (племінною) частиною популяції. Поголів'я племінних корів останні десять років більш ніж на половину репрезентовано тваринами української чорно-рябої молочної породи. За означений період частка тварин цієї породи дещо скоротилась (на 2%). Друге за поголів'ям корів місце у порідній структурі стабільно займає українська червоно-ряба молочна порода, частка якої за 10 років зросла на 1%. Третьою за чисельністю корів лишається українська червона молочна порода. Відсоток племінних корів симентальської та голштинської порід дещо знизився (із 5 до 4%). Найменш чисельною серед новостворених вітчизняних порід залишається українська бура молочна порода, поголів'я корів якої разом зі спорідненими бурою карпатською, лебединською та швіцькою не перевищує 2%.

Нарощення обсягів виробництва молока безпосередньо пов'язано зі збутом молокопродуктів насамперед на зовнішньому ринку.

Так, у січні – серпні 2014 р. експорт масла становив 8,02 тис. т, що у 7,2 раза більше, ніж у січні – серпні 2013 р. Масло вершкове експортувалося за середньою ціною 4,51 дол./кг, що на 7,5% нижче від відповідного періоду 2013 р. (4,88 дол./кг). У Російську Федерацію експортували – 72% (5,78 тис. т (у 14,8 раза більше, ніж за відповідний період 2013 р. - 0,39 тис. т) за ціною 4,67 дол./кг) від загального обсягу експортованого вершкового масла.

Експорт сирів усіх видів та кисломолочних сирів у січні – серпні 2014 р. становив 17,5 тис. т, що на 55% менше, ніж у січні – серпні 2013 р. Середня експортна ціна – 6,39 дол./кг. Найбільшими країнами-покупцями є Російська Федерація – 68,6% (11,7 тис. т за ціною 6,75 дол./кг, що у 2,81 раза менше, ніж у відповідному періоді 2013 р.) та Казахстан – 14,5% (2,54 тис. т за ціною 6,37 дол./кг) від загального обсягу експорту сирів. До Білорусі експорт сирів становив 1,57 тис. т за ціною 6,26 дол./кг.

Висновки з проведеного дослідження. Перспективи подальшого розвитку молокопродуктового підкомплексу пов'язана із зміною структури надходження молокосировини на переробку. Так, протягом січня-вересня 2014 р. частка молока, що надійшла на переробні підприємства від господарств корпоративного сектору аграрної економіки становить 51%, що не дає можливості виготовляти молокопродукти, які відповідають вимогам ЄС. Проте, в минулих роках частка була суттєво нижчою.

Нині основними перешкодами до активного просування молокопродуктів є відсутність адаптованих до вимог ЄС законодавчої бази щодо якості сировини. Процес адаптації вимагає не тільки часу, а й значних фінансових ресурсів на модернізацію.

Бібліографічний список

1. Писанко Н.Л. Теоретичні аспекти формування системи показників оцінювання ефективності молочнотоварного виробництва / Н.Л. Писанко // Продуктивність Агροпромислового Виробництва. – 2010. – № 17. – С. 59–62.
2. Саблук П.Т. Економіка виробництва молока і молочної продукції в Україні : монографія ; за ред. П.Т. Саблука і В. І. Бойка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 340 с.
3. Фіголь Н. На сьогодні молочне скотарство опинилось у скрутному становищі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://a7d.com.ua/ntervju/page/3/>.
4. Аранчій В.І. Напрямки підвищення ефективності та конкурентноспроможності виробництва молока / В.І. Аранчій, Є.В. Березницький, С.П. Зоря // Економічний простір : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ПДАБА. – 2010. – № 33. – С. 188–193.
5. Левандин Д. Состояние и тенденции развития скотоводства в различных странах мира / Д. Левандин // Молочное и мясное скотоводство. – 1997. – № 3. – С. 39–44.
6. Хайруллин А.Н. Важный резерв повышения эффективности производства молока / Хайруллин А.Н. // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. – 2008. – № 4. – С. 20–22.
7. Мостенська Т.Л. Економічний механізм функціонування молочної промисловості України : монографія / Т.Л. Мостенська. – К. : УДУХТ, 2001. – 328 с.
8. Луценко М.М. Перспективні технології виробництва молока : монографія / М.М. Луценко, В.В. Іванишин, В.І. Смоляр. – К. : Видавничий центр «Академія», 2006. – 192 с.

References

1. Pysanko, N.L. (2010), "Theoretical aspects of forming the system of evaluating performance of the effectiveness of dairy and commodity production", *Produktyvnist ahropromyslovoho vyrobnytstva*, no. 17, pp. 59–62.
2. Sabluk, P.T. (2005), *Ekonomikavyrobnytstva moloka i molochnoi produktsii v Ukraini* ["Economics of milk production and dairy products in Ukraine"], monograph, NNTs IAE, Kyiv, Ukraine, 340 p.
3. Fihol, N. "Today dairy stockbreeding found themselves in a difficult position", available at: <http://a7d.com.ua/ntervju/page/3/>.
4. Aranchii, V.I., Bereznytskyi, Ye.V., Zoria, S.P. (2010), "Directions for increasing efficiency and competitiveness of milk production", *Ekonomichnyi prostir*, no. 33, pp. 188–193.
5. Levandin, D. (1997), "Condition and tendencies of the cattle breeding development in the various countries of the world", *Molochnoye i myasnoye skotovodstvo*, no. 3, pp. 39–44.
6. Khayrullin, A.N. (2008), "Important source for increasing the efficiency of milk production", *Ekonomika selskokhozyaystvennykh i pererabatyvayushchikh predpriyatiy*, no. 4, pp. 20–22.
7. Mostenska, T.L. (2001), *Ekonomichnyi mekhanizm funktsionuvannia molochnoi promyslovosti Ukrainy* [Economic mechanism of functioning dairy industry in Ukraine], monograph, UDUHT, Kyiv, Ukraine, 328 p.
8. Lutsenko, M.M., Ivanyshyn, V.V., Smoliar, V.I. (2006), *Perspektyvni tekhnolohii vyrobnytstva moloka* [Perspective technologies of milk production], monograph, Vydavnychiy tsentr «Akademiia», Kyiv, Ukraine, 192 p.

Свиноус І.В., Іванова Л.С. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Мета. Метою дослідження є розробка теоретичних, методичних положень і практичних рекомендацій щодо нарощення виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах України.

Методика дослідження. У процесі виконання дослідження застосовувалися загальноприйняті методи і прийоми: сукупність наукових прийомів абстрактно-логічного методу (індукція і дедукція, аналіз та синтез, аналогії і зіставлення, формалізації та моделювання) - при розробці теоретичних положень з обґрунтування організаційно-економічних чинників підвищення ефективності. При проведенні аналізу кількісних та якісних показників ефективності функціонування підприємств молочного скотарства застосовувався економіко-статистичний метод, зокрема його прийоми: порівняння (зіставлення даних звітного року з відповідними показниками минулих років); групування (для виявлення причинно-наслідкових взаємозв'язків між ознаками), рядів динаміки (відстеження часових змін показників ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств),

Результати. Здійснено оцінку стану виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах України. З'ясовано основні факторні причини концентрації поголів'я корів у господарствах корпоративного сектору аграрної економіки. Встановлено, що висока ефективність виробництва продукції молочної скотарства є головною умовою успішного функціонування сільськогосподарських підприємств, але низький її рівень на сучасному етапі не дозволяє забезпечити навіть просте відтворення, а населення області – молоком і м'ясом в достатніх обсягах. Підтверджено, що основними факторами, що впливають на ефективність виробництва молока, є: внутрішні, які характеризуються технологією виробництва, концентрацією та спеціалізацією галузі, інтенсифікацією, рівнем годівлі тварин, та зовнішні фактори, що характеризуються в першу чергу ціною реалізації виробленого молока та вартістю вхідних матеріальних ресурсів.

Наукова новизна. Використано комплексний підхід до визначення економічних чинників розвитку молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах України. Визначено основні напрямки подальшого розвитку молочного скотарства в господарствах корпоративного сектору аграрної економіки.

Практична значущість. Запропоновано практичні засади нарощення обсягів виробництва в сільськогосподарських підприємствах, зокрема, заходи нарощення обсягів виробництва за рахунок покращення генетичного складу сільськогосподарських тварин.

Ключові слова: сільськогосподарське підприємство, молоко, концентрація, ефективність, продуктивність.

Svynous I.V., Ivanova L.S. ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PRINCIPLES OF MILK PRODUCTION AT AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE

Purpose. The aim of the article is the development of theoretical and methodological positions and practical recommendations on increasing of milk production at agricultural enterprises of Ukraine.

Methodology of the study. The generally accepted methods and techniques were used in process of the research implementation: a set of research techniques of abstract and logical method (induction and deduction, analysis and synthesis, analogy and comparison, formalization and modeling) – in the development of theoretical propositions on substantiation of organizational and economic factors of increasing the efficiency.

The economic and statistical method was used in analyzing quantitative and qualitative indicators for effective functioning of enterprises of dairy cattle breeding, including its methods: comparison (comparison data of the reporting year with corresponding indicators of previous years); grouping (to identify causal and effective relationships between variables), rows of dynamics (monitoring temporal changes of performance indicators of agricultural enterprises).

Findings. The estimation of the state of the milk production at agricultural enterprises of Ukraine has been conducted. It has been elucidated the main root causes of livestock cows concentration in the farms of the corporate sector of agricultural economy.

It has been established that the high efficiency of dairy cattle breeding products is the main condition for the successful functioning of agricultural enterprises, but its low level at present does not allow for even simple reproduction and the population of the region with milk and meat in sufficient quantities. It has been confirmed that the main factors that influence the effectiveness of milk production are: internal that are characterized by production technology, concentration and specialization of this industry, intensification, the level of animal nutrition, and external factors that are characterized first of all by the selling price of milk produced and the cost of incoming material resources.

Originality. The comprehensive approach to determining the economic factors of dairy cattle breeding development at agricultural enterprises of Ukraine was used. The main directions of further development of the dairy cattle breeding in the farms of the corporate sector of agricultural economy have been determined.

Practical value. It has been proposed some practical principles to increase output quantities at agricultural enterprises, in particular the measures of accumulation production quantities by improving the genetic composition of agricultural animals.

Key words: agricultural enterprise, milk, concentration, efficiency, productivity.

Свиноус И.В., Иванова Л.С. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРОИЗВОДСТВА МОЛОКА В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ УКРАИНЫ

Цель. Целью исследования является разработка теоретических, методических положений и практических рекомендаций по наращиванию производства молока в сельскохозяйственных предприятиях Украины.

Методика исследования. В процессе выполнения исследования применялись общепринятые методы и приемы: совокупность научных приемов абстрактно-логического метода (индукция и дедукция, анализ и синтез, аналогии и сопоставления, формализации и моделирования) – при разработке теоретических положений по обоснованию организационно-экономических факторов повышения эффективности. При проведении анализа количественных и качественных показателей эффективности функционирования предприятий молочного скотоводства применялся экономико-статистический метод, в частности его приемы: сравнения (сопоставления данных отчетного года с соответствующими показателями прошлых лет); группировка (для выявления причинно-следственных взаимосвязей между признаками), рядов динамики (отслеживания временных изменений показателей эффективности деятельности сельскохозяйственных предприятий).

Результаты. Осуществлена оценка состояния производства молока в сельскохозяйственных предприятиях Украины. Выявлены основные первопричины концентрации поголовья коров в хозяйствах корпоративного сектора аграрной экономики. Установлено, что высокая эффективность производства продукции молочного скотоводства является главным условием успешного функционирования сельскохозяйственных предприятий, но низкий ее уровень на современном этапе не позволяет обеспечить даже простое воспроизводство, а население области молоком и мясом в достаточных объемах. Подтверждено, что основными факторами, влияющими на эффективность производства молока, являются: внутренние, которые характеризуются технологией производства, концентрацией и специализацией отрасли, интенсификацией, уровнем кормления животных, и внешние факторы, которые характеризуются в первую очередь ценой реализации произведенного молока и стоимостью входных материальных ресурсов.

Научная новизна. Использован комплексный подход к определению экономических факторов развития молочного скотоводства в сельскохозяйственных предприятиях Украины. Определены основные направления дальнейшего развития молочного скотоводства в хозяйствах корпоративного сектора аграрной экономики.

Практическая значимость. Предложены практические основы наращивания объемов производства в сельскохозяйственных предприятиях в частности, меры наращивания объемов производства за счет улучшения генетического состава сельскохозяйственных животных.

Ключевые слова: сельскохозяйственное предприятие, молоко, концентрация, эффективность, производительность.